

Masterclass Beleidsonderzoek voor Nieuwe Tijden

Inzichten en tools voor effectief onderzoek

Naarmate er meer onzekerheid is, bijvoorbeeld door gebrek aan kennis of een snel veranderende, complexe beleidsomgeving, is met beleid te werk gaan een uitdaging. De noodzakelijke energietransitie, de doorwerking van ICT-ontwikkelingen op de samenleving en de recente en plotselinge impact van het COVID19-virus zijn voorbeelden van ontwikkelingen die laten zien dat de beleidsonzekerheid momenteel groot is en zich voordoet op vele terreinen.

Dit programma helpt bij het adequaat inzetten van onderzoek voor het verbeteren van beleid/strategie of het presteren van een project of organisatie in een complexe omgeving die voortdurend in verandering is.

In deze masterclass bespreken we hoe beleidsonderzoek (waar beleidsevaluatie een onderdeel van is) een rol kan spelen in het tot stand brengen van beter beleid. Dit doen we langs twee invalshoeken. Ten eerste gaan we in op hoe beleidsonderzoek kan helpen beter zicht en grip te krijgen op een beleidsomgeving die dynamischer en kritischer is. En hoe beleid geformuleerd en geïmplementeerd kan worden in een dergelijke ambigue omgeving. Ten tweede door van relatief nieuwe ontwikkelingen binnen het beleidsonderzoek te laten zien wat ze kunnen.

Deze onderwerpen komen onder andere aan de orde tijdens de masterclass:

- ✓ Hoe maak je beleidsonderzoek bruikbaar bij beleidsontwikkeling, implementatie en evaluatie? Hoe ga je om met uitdagingen?
- ✓ Welke benaderingen van beleid zijn er en wat betekenen die voor de opzet van beleidsonderzoek en de rol van de onderzoeker?
- ✓ Wat heb ik aan een beleidstheorie en hoe kan deze optimaal worden gebruikt?
- ✓ Wat zijn onderzoekstechnieken die tussen een kwantitatieve en kwalitatieve aanpak in liggen en wat voegen die toe?
- ✓ Wat heb ik aan big data; wanneer en waarvoor zijn ze wel en niet nuttig?
- ✓ Welke onderzoeksmethoden kan ik inzetten om de afstand tussen burgers, zorgcliënten, werkzoekenden en beleid te overbruggen?

Praktische informatie

Data & tijden	Dinsdag 2 februari 16.00-20.00 uur Dinsdag 9 februari 16.00-20.00 uur Dinsdag 2 maart 16.00-20.00 uur Dinsdag 9 maart 16.00-20.00 uur Dinsdag 16 maart 16.00-20.00 uur Dinsdag 23 maart 10.00-14.00 uur Dinsdag 30 maart 16.00-20.00 uur
Aantal	Gezien het interactieve en intensieve karakter van deze masterclass is er maximaal plaats voor 20 deelnemers
Locatie	Amsterdam. We volgen strikt de richtlijnen van de overheid en RIVM, kijk op de website voor de meest actuele informatie omtrent Covid-19 maatregelen. Afhankelijk daarvan wordt deze masterclass op locatie in Amsterdam of online gegeven.
Kosten	€ 2.795 (inclusief catering en diverse digitale studiematerialen). Alumni van AAGS/UvA Academy en leden van de AUV krijgen 10% korting. Het cursusgeld is vrijgesteld van btw. Het combineren van kortingen is niet mogelijk.
Taal	Nederlands
Certificaat	Deelnemers ontvangen een certificaat van deelname vanuit de Universiteit van Amsterdam

Programma

Het programma van de Masterclass Beleidsonderzoek voor Nieuwe Tijden bestaat uit zeven bijeenkomsten (modules).

Module 1

Inleiding op het programma: pragmatisch beleidsonderzoek in veranderende tijden en veranderend beleidsonderzoek in pragmatische tijden

Dr. Jos Mevissen en Prof. Dr. Hans Boutellier, VU

In de eerste module maken we kennis met elkaar en wordt het programma van de masterclass inhoudelijk toegelicht. Daarnaast bespreken we de individuele leerdoelen en specifieke wensen en behoeften m.b.t. de masterclass.

Daarnaast zal Hans Boutellier in deze module in een algemene inleiding op de masterclass de rol van beleidsonderzoek in de huidige samenleving bespreken. Effectiviteit en efficiëntie geven vaak de doorslag bij bestuurlijke beslissingen. Door nieuwe ontwikkelingen en inzichten is de verhouding tussen opdrachtgever en onderzoeker aan verandering onderhevig. Steeds vaker is sprake van een co-creatief proces. Maar hoe zit het dan met de onafhankelijkheid en wat betekent dat voor de opdrachtgever? De eerste module gaat over de maatschappelijke context en rol van actueel beleidsonderzoek - zij geeft veel stof tot nadenken op basis van goed geïnformeerde interactie.

Module 2

Ontwikkelingen in beleid(svorming en uitvoering) in relatie tot beleidsonderzoek

Prof. Dr. Frans Leeuw, emeritus Universiteit van Maastricht

In deze module komen vragen aan de orde als: hoe komt beleid binnen organisaties eigenlijk tot stand, hoe realistisch is daarom het concept van de beleidscyclus en wat betekent dat voor beleidsonderzoek? In het bijzonder wordt daarbij stilgestaan bij de invloed die politiek heeft op beleid en in het verlengde daarvan op beleidsonderzoek, en hoe daarmee om te gaan. Tegen deze achtergrond is een cruciale vraag: hoe bruikbaar zijn verschillende 'typen' beleidsonderzoek (waaronder realistische evaluatie en evidence based evaluatie)? Daarbij focussen we op de fouten die zijn te maken bij het opzetten en uitvoeren van beleidsonderzoek en hoe deze zijn te voorkomen. Tegen die achtergrond is de weerbaarheid van evaluatieonderzoek cruciaal. Daarom de vraag hoe die weerbaarheid te bevorderen en te waarborgen: hoe kan men een 'resilient evaluator' worden?

Module 3

Nut en noodzaak van open en big data voor beleid

Dr. Frank Willemsen, WODC/Ministerie van Justitie en Veiligheid en drs. Ing. Lucien Vermeer, ICTU/Ministerie van BZK

Vertrekpunt voor de bijdrage van Lucien Vermeer is dat binnen de overheid de afgelopen jaren de behoefte groeit om data-gedreven te werken, op basis van open data en big data. De invoering hiervan gaat echter niet zonder slag of stoot. De ervaring leert inmiddels dat er verschillende succesfactoren zijn die aandacht vragen. Voorbeelden van toepassingen en succesfactoren worden besproken. De gebruikte analysetechnieken bij data-gedreven werken, overlappen deels met die van beleidsonderzoek, maar deels ook niet. In deze bijdrage maken we een uitstapje naar deze 'andere' analysetechnieken. Tenslotte blijkt het gebruik van data soms ethische dilemma's met zich mee te brengen. Welke dilemma's zijn dat en hoe is daarmee om te gaan?

Frank Willemsen bespreekt aan de hand van een aantal voorbeelden of en hoe relatief nieuwe, gratis toegankelijke databronnen zoals Google- en social media-data bij kunnen dragen aan het beantwoorden van beleidsvraagstukken. Tevens gaan we in op de vraag of het zinvol is om dergelijke data te gebruiken voor evaluaties. Alhoewel we in de titel spreken over Big Data, komen alleen BD-toepassingen aan de orde die zijn te gebruiken in een normale kantooromgeving, dus zonder de noodzaak van grote datacenters. Uiteraard staan we stil bij de voor- en nadelen van het gebruik van deze databronnen ten opzichte van meer reguliere bronnen zoals registers en steekproeven en is er aandacht voor fouten die zijn te maken.

Module 4

Hoe een brug slaan tussen kwantitatief en kwalitatief onderzoek

**Dr. Valérie Pattyn, RUL en Dr. M. Witvliet, Regioplan
Beleidsonderzoek**

In de zoektocht naar geschikte methoden voor beleidsonderzoek doen zich regelmatig dilemma's voor. Hoe ga je bijvoorbeeld om met effectiviteitsvraagstukken als er geen kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn? Wat zet je in als de steekproef klein is of een experimentele opzet niet mogelijk is? En wat kun je voor conclusies trekken op basis van kwalitatieve informatie? In deze module gaan we aan de hand van deze en andere dilemma's in op de meerwaarde van het combineren van kwalitatieve en kwantitatieve methoden. We bespreken verschillende invalshoeken die het onderscheid tussen kwalitatief-kwantitatief in een ander perspectief kunnen plaatsen.

Verschillende methoden komen aan bod die van nature een brug slaan tussen kwalitatief en kwantitatief onderzoek, zoals Qualitative Comparative Analysis, Contribution Analysis en de n=1 methode. Met voorbeelden analyseren we de kenmerken van deze methoden en we wisselen ervaringen uit over het combineren van kwalitatief en kwantitatief onderzoek.

Module 5

Responsieve en participatieve evaluatie

**Prof dr. Tineke Abma, AmsterdamUMC en Leyden Academy on
Vitality and Ageing**

Participatieve en responsieve evaluatie streven ernaar democratisch, inclusief én impactvol te zijn. Participatieve onderzoekers betrekken burgers en andere stakeholders om in co-creatie kennis te ontwikkelen voor praktijkverbetering en sociale verandering. In dit interactieve college presenteert Prof. Abma de theorie en de onderliggende normatieve idealen waarop participatieve benaderingen zijn gebaseerd. Voorbeelden uit onderzoek op het gebied van gezondheid en sociaal welzijn komen aan bod. In het vormgeven van participatieve en responsieve beleidsevaluatie gaan we in op: a) Hoe rekening houden met de burger in beleidsevaluatie; b) Hoe andere stakeholders betrekken bij de opzet van het onderzoek; c) Belangen van stakeholders en de opdrachtgever meenemen in onderzoek. Bij het behandelen van de kansen en valkuilen staan we stil bij: d) Zijn onafhankelijkheid en betrokkenheid altijd tegengestelde krachten? e) Het bewaken van de onderzoekskwaliteit en -ethiek; en f) het vergroten van de impact van beleidsevaluatie door een innovatieve aanpak.

Module 6

Reflexieve monitoring voor systeemverandering

Dr. Barbara van Mierlo, WUR

Steeds meer organisaties en overheden staan voor complexe maatschappelijke opgaven die vragen om andere manieren van (samen)werken, sturen en organiseren. Onverwachte obstakels en kansen doen zich voor tijdens dit soort transitieën. Dat maakt het lastig om op voorhand te bepalen wat en hoe te evalueren. Bij reflexieve monitoring ligt het accent op gezamenlijk leren en bijsturen, gericht op structurele verandering.

In deze module presenteert Barbara van Mierlo een visie op complexe beleidsproblemen in het licht waarvan we bekende en nieuwe vormen van monitoring en evaluatie zullen bespreken. Daarop volgt een presentatie van reflexieve monitoring en enkele concrete methoden daarvan. Tot slot, bespreken we het nut van en de (on)mogelijkheden voor deze methoden aan de hand van cases van de deelnemers.

Module 7

Van beleid naar onderzoek naar beleid: de rol van kennis in de politieke arena

Bezoek aan de Dienst Analyse en Onderzoek van de Tweede Kamer met lezing van **drs. Jeroen Kerseboom, hoofd Dienst Analyse en Onderzoek Tweede Kamer**

"Adviezen, ongeacht door wie ze worden verstrekt, worden deugdelijk als de heerser bekwaam is, niet de heerser bekwaam als de adviezen deugdelijk" (Machiavelli)

En dan, na enige maanden hard werken, is je onderzoek gepubliceerd en staat het mogelijk op de agenda van de Tweede Kamer. Wat maakt een onderzoek bruikbaar voor de politiek? En wat betekent dat voor de doorwerking ervan? En hoe zou je daar, als je dat wilt, op kunnen sturen?

Na een korte introductie van de Tweede Kamer als informatieverwerkend systeem, en een beschouwing over waarin politiek als beroep verschilt van beleidsonderzoek als beroep, wordt aan de hand van concrete voorbeelden uit de praktijk van de Kamer besproken hoe onderzoek en politiek en het politieke zich tot elkaar verhouden. En we bespreken met elkaar hoe daar mee om te gaan.

Voor wie

Dit programma is voor:

- Onderzoekers, bestuurskundigen of adviseurs die kennis willen opdoen van nieuwe ontwikkelingen en tools in hun vakgebied.
- Onderzoekers die de relatie met beleidsmakers en politiek effectiever willen laten zijn.
- Diegenen die hun kennis van beleidsonderzoek willen vergroten of
- Diegenen die onderzoek van derden beter willen kunnen begrijpen en beoordelen.

Deelnemers kunnen onder andere onderzoekers, bestuurskundigen of managers bij de landelijke, provinciale, gemeentelijke overheid, leden van Rekenkamers of medewerkers van adviesbureaus zijn.

Docenten

De masterclass wordt georganiseerd en geleid door dr. Jos Mevissen. Hij heeft als voormalig mede-oprichter van Regioplan Beleidsonderzoek meer dan 35 jaar ervaring met beleidsonderzoek en is momenteel onder andere redactievoorzitter van het open access e-journal *BeleidsonderzoekOnline* en zelfstandig adviseur voor beleidsonderzoek.

Modules van het programma worden verzorgd door zeer ervaren sprekers uit wetenschap, beleidsonderzoek en beleid.

Contact en inschrijven

Inschrijven kan door het [inschrijfformulier](#) in te vullen. Vragen over het programma? We vernemen het graag. Neem contact op met Maartje Luinenburg, E: m.l.luinenburg@uva.nl, M: 06 41508690.